

آبونه شرائطی : هریر ایچون
سنه لکی (۲۷۵) آلتی آیلغی
(۱۵۰) خار ج ایچون سنه لکی
۳۲۵ غروشددر .

نسخه سی ۵ غروشددر .
ایکی نسخه برآراده
(۱۰) غروشددر
سنه لکی ۵۲ نسخه در .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خواننده

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولنور . درج ایدله یین
یازیلر اعاده اولنلاز .

سنگین

آدرس تبدیلنده آریجه
۵ غروش کوندرملیدر .

مکتوبلرک امضالری واضح
و اوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لری نك
فرانسزجه یازلسی رجا اولنور .

پاره کوندردلیکی زمان نه یه
دائر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولنور

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد عاکف

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

مشاهده اولونقده در . (محمود غزنوی) نك فیلسوف (بیرونی) یی هندستانه دعوت ایدرك اورایه علوم و مدنیت اسلامییه یی کوتورمشدی . اوروبا ، ابن سینا ایله رازینك قیمتی آلتی عصر اول ادراك ایدرك اونلرك اثرلری تدقیقه باشلادیسه اسلام حکمداران یی بونلرك قیمتی دها اول ادراك ایدرك اونلری اك یوكسك مقاماته ابعاد ایتشلردر . شیمدی بوتون مدرسه لرله ، کتبخانه لرله ، رصدخانه لرله ، مؤرخلرله ، جوغرافیونلره ، ادبیاتلره ، ایوانلرله ، خسته خانه لرله ، فابریقه لرله شرقی بیراقلم و بالخاصه فاطمیلر دورنده (قاهره) یه طوغروکیدلم . اوراده علوم و معارفك یوكسك اولدیغنی ، بالخاصه ملك عزیز ایله حاكمك دورنده (قاهره) نك (بغداد) دن نه مؤسسات عرفان ، نهده باشقه بر نقطه نظر دن هیچ کری قالمادیغنی کورورز . ساعت پاندولنك مخترعی مصرک (ابن یونس) ی [۱] خاطر لاملدن کچمک ممکنیدر ؟ ۱۰۹۹ سنه میلادیسنده طوغان (شرف الادریسی) نك (قرطبه) ده اكمال تحصیل ایتدکن صوکره اون ایکنجی عصرک اوائلنده سجیلیا حکمداری (روجیر) ك سراینه التحساق ایدوب (۸۰۰) باطمان نقلنده کوموشدن بر لوحه اوزرینه خریطه عالمی حک ایتدیکنی و او زمان معروف ایران بوتون اقسام جهانی عربجه ایله قید ایتدیکنی تاریخ تثبیت ایتکده در . (شریف ادریسی) نك جوغرافیایه دأر یازدیغنی اثرکی خریطه لرینی بوتون اوروپا رساملری اوچ عصر استساخ ایتمه دوام ایتشلر و ونلره آنجق جزئی برشی علاوه ایدم یلمشلردر . شریف ادریسیدن یوز سنه صوکره سجیلیا قرالی ایکنجی فرهدریقک فیلسوف ابن رشدك اولاد لرینی سراینه آلاق اونلردن نباتات و حیوانات اوقودیغنی کوریورز .

سکزنجی عصرده احراز شهرت ایدن (بی موسی جعفر الکونی) ایله (ابی بکر الرازی) نك وسائر مؤلفین اسلامییه نك آنارینی اوقویجه (حامض کبریتک) ایله (ماء ملکی) نك ناصل اختراع ایتدکرنی ، (جیوه) یی ناصل احضار ایتدکرنی ، کتولاری ناصل تخمیر ایتدکرنی کوردیکمز کی (ابو القاسم خلف بن عباس البوقاریس) علم جراحی ناصل وضع ، آلات جراحی یی توصیف و استعمالی ناصل تعریف ایتدیکنی ، ایلك دفعه اوله رق (حصا) نك محل اخراجنی تعیین ایلدیکنی کوریورز . (ابن رشد) ك استادی (ابن زهر) (حجاب حاجز) ك التهاجی ایلك کشف ایدندر . علماء ، ممالک اسلامییه سیاحت و هریرده حکمداران نزدنده اشرفی قبوله مظهر اولورلردی . هر طرفدن کلن طلاب عرفان بونلرك اطرافنده طویلانیر ، درس لرینی دیکلر و فکر لرینی قید ایدرلردی .

علمای اسلامك فنون و علوم ، صنایع ، سیاست وسائر وادیلرده [۱] ۱۰۰۷ سنه میلادیسنده ارتحال ایتشدر .

مساعی و آناری ، آرقالیدی ، کوزلردن نهان اولاجقدی . فقط فلمنك ، فرانسا ، المانیا و انكلتره ده ظهور ایدن منتشر قلك تحریات و تدقیقاتی سایه سنده بونلرك برچوغی دیرلمش و بو آنارک برچوغی عربجه اولارق طبع اولوندیغنی کبی عربلرك اندلسده بولوندیغنی زماندن اعتباراً بر چوقلری لایینجه وسائر اوروپا لسانلرینه ترجمه ایدلمشدر .

خلاصه اشبیلیا ، قرطبه ، غرناطه ، مرسیه ، طلیطله ، سبته ، طنجه ، مراکش ، جزائر ، تونس ، قیروان ، قاهره ، شام ، عراق ، ایران ، بخارا ، هندستان ، سیریا وسائر ممالک اسلامییه معظم کتبخانهلر ، مدرسلر کورولوردی .

اجزاجلق صنعتی ایلك اول مسلمانلر ابداع ایتشلر واحضار ادویه قانونی ده اونلردن قالمش و بوقانون (سالت) شهرندن سائر جنوبی اوروپا ممالککنه انتشار ایله مشدر . مسلمانلر ایلك عصرلرده مدینتک یالکیز برشکیلله اشتغال ایتیه درک هر شعبه سیله مشغول اولمشلر بناء علیه بر طرفدن ریاضیات ، طبیعیات ، سیاسیات ، تشریع ، شعر و کتابته اهتمام ایتدکری کبی ده کیزجیلک ، سیاحت ، موسیقی ، تزیینات ایله ، شهرلری مدینلشدیرمک ، مرکز لری تنظیم ایتک ، انواع زینتله کوزلشدیرمک کبی شیلرله ده مشغول اولمشلردر .

مسلمانلر دییاده کی انواع زینتی استعمال ایدرلر و بو خصوصده « من حرم زینة الله التي اخرج لعباده والطيبات من الرزق » دستور قرآنسیله « لاتنس نصيبك من الدنيا » امر الهیسنه اتباع ایدرلر . بناء علیه اموی ، عباسی ، فاطمی ، علوی ، عثمانی پادشاهلرك آسیا ، افریقا ، غربی و شرقی اوروپاده اك محشم البسه لری کیدکربنه و اك قیمتدار تخنلره و طور دقلربنه ، صیرمه لی منسوجات قوللان دقلربنه دأر تاریخك روایتلرندن تعجب ایتمه ملی یز . بالخاصه اندلس مسلمانلرینك البسه لری کوزه لکی ، بهاسی اعتباریله پك شایان دقتدی . اوروپا تاریخلری اندلس مسلمانلرینك قوللان دقلری بو اشیانك اوصافله طولودر .

مسلمانلغك روح سیاسی

۴

آفریقا و اسپانیانك فتیحی ، ایران و بیزانسك فتحندن استحصال اولونان نتیجه لری تأمین ایتدی . شدت وعداوتك قربانی اولان آریلر ، پیلاغیانلر ، وسائر کبی هر دشنامه ، هر شته معروض اولان طائفه لردن باشقه قانونسز بر عسکرلکك و دها قانونسز بر باباسلغك تضییقی آلتنده ایکله یی خلق اسلامك آغوشنده مسامت و مصونیته قاووشمشدی . طالعك نه غریب بر تجلیسیدر که پیغمبر مزه عداوتلری امت اسلامییه

احیای تشبث درجه‌لرینه واران موسویلر « بوتون خرسیتیان ملتیزدند
حقارت ، نهب و غارت ، عداوت و نفرتله » قاشیلاندقلری حالده آنجق
آغوش اسلامده برالتجاکاه بولایلمشله ، خرسیتیانلق عالمده کندیلرینه
روا کورولن هر انسانی سزلیکن آنجق اسلام اداره‌سند قورتولمشلردی .
دین اسلام انسانلره اوله بر قانون بخش ایتشد که ساده لکیله برابر
مدیت ماده‌نک ترقیسیله برلکده اک معظم انکشاف مستعددر .
مسلمانلق دولت و وضع ایتدیکی قانون اساسی حقوق و وظائف
انسانی‌نک عادلانه بر صورتده تقدیر اولمش مستعددر : مسلمانلق
ویرکو طرحک حدودینی تثبیت ایتش ، انسانلری قانون نظرندمه - او
قیلمش ، و هر قومک کندینی اداره ایتمه سی دستورینی تأیید ایله مشدر .
مسلمانلق قدرت اجرایی قانونه ، تأیید دینی و مکلفیات اخلاقیه
مستد بر قانونه تابع قیلمقله قوت حاکمه اوزرنده بر مراقبه تأسیس
ایتشد . « هر بری واضعک نامنی ابدیتله نامزد قیله حق برماهیتده
اولان بو اساسادن هر برینک مکملیتی و تأثیری سائرلرینه قیمت
ویریوردی . و بوتون بو اساساتک مجموعی تشکیل اولونان نظامه
دیگر هر هانکی نظام سیاسی به تفوق ایدن بر قدرت وزندکی بخش
ایدیوردی . و حتی ، جاهل بر قومک النده اولماسه رغما ، بر انسانک
مدت حیاتی انساننده بو نظام سیاسی (روما) ایمراطورلغندن دها
واسع ساحلر اوزرنده انتشار ایتش و سحیه ابتداییه سی محافظه ایتمله
برابر مقاومتسوز بر حالده قلمشدر . [۱]

حضرت (ابوبکر الصدیق) ک قصه بر زمان سورده دور حکومتی
هان هان جولده کی قبائل آرمهنده سکونت و مسالقی تأسیسه صرف
اولوندیغندن ولایتلرده تأسیسات سیاسی یامغه وقت قالماشدی .
حضرت (عمر الفاروق) ک دور حکومتی باشلار باشلاماز بوتون تبعه
اسلامیه نک امنیت و رفاهنی تأمین ایچون یورولمق ، دیکله نک بیلمه ی
مساعی به ابتدار ایددی . ایلک خلفانک دورنده مسلمانلرک احوال
سیاسیه سی تدقیق اولوندینی تقدیرده محدود صلاحیتلری . حائر منتخب
بر رئیس طرفندن اداره اولونان بر خلق حکومتی کوزه چاربار .
رئیس حکومتک حقوقی ضابطه تنظیمی ، اردو مراقبه سی ، امور
خارجیه اداره سی ، مالیه نک تنظیمی کی اداری و اجرائی ایشلره منحصر
اولدینی کورولور . رئیس حکومت قانونه مخالف ادنی بر حرکتده
بولومامازدی .

محاکم حکومته باغلی دکلدی . بونلرک حکمی قطعی و نهائی ایدی .
ایلک خلفا ، محاکمک محکوم ایتدیکی آدملری عفو ایتک صلاحیتنی
حائر دکلردی . قانون ، فقرا ، اغنیاء ، موقع اقتدارده بولونان رجال
ایله تارلارده چالیشان عمله ایچون بردی .

[۱] داوید اورقوهارت

مرور زمان ایله بوسیسته مک قوتی کوشه مش ایهده شکل محافظه
اولومشدر . حتی زمام اداره یی بر طاقم جنایتلر ارتکابیه اله آلان
و شخصلرنده تعالیم اسلامی نک اورتدن قالدیردینی بت پرست اولیغارشیه سی
تمثیل ایدن غاصبلریله تمثیلی بر حکومتک شکلی آرزوق محافظه ایتشلردی .
بالآخره ظهور ایدن سلاله لر حدودی تجاوز ایدرک اداره کیفیه
صایدقلری زمان جمهور فقها طرفندن ایقاظ اولونارق اعتداله ارجاع
اولونورلردی . اساساً فقهایی اسلام هر اسلام دولتنده حکمداران قارشی
مشروطی بر مانه وضعیتده طورورلردی . صدر اسلامده اصحاب
کزین بر شورای دولت وظیفه سی ایفا ایدرلردی . « صحابه رسول » ،
عنوانک حائر اولدینی حرمت اردولرک قرارگاهنده ، شهرلرک داخلنده
عینی تأثیری حائرلردی . فتوحات اسلامی نک توسعی نسبتنده اصحاب
کزینک قوتلی نفوذی تزايد ایدیوردی . « صحابه » وصف جلیلی
نجابت و تراحتک تمثیلدی . بو صفی حائر اولان بر ذات بر حرکتده
بولوندیمی خلق اوکا التحاق ایدر ، اونک رهبرلکنی قبول ایلردی .
اصحاب کزینک ایلک صفنده مهاجرین ، ذات رسالتلر ایلرینی (مدینه) ده
قبول ایدن انصار ، (بدر) و (احد) غزالرنده دین اوغورنده مجادله
ایدن مجاهدین ، علیه الصلوات والسلام افندمیزک امریه بعضی ایشلرینی
درعهده وایفا ایدن ، یاخود کندیبلریله قونوشان ، کندیسی کورده
ویا دیکله یلر بولونورلر . اک صوک درجهده صحابه کرام ایله تشریک
مساعی ایدوب بالواسطه پیغمبرمیزک تأثیری آلتنده بولونان ذوات کلیرلر .
حضرت عمرک دور خلافتنده وقوع بولان بر حادثه مسلمانلقده
بوتون انسانلرک مساوات مطلقه سی ارايه ایدر . غسانلرک حکمداری
(جبله) دین مبینی قبول ایتدیکندن امیر المؤمنینه عرض اطاعت ایتک
اوزره کلشدی . (جبله) محتشم بر آلائی ایله (مکه) به کیرمش و حرمتله
قبول اولومشدی . مومی الیه کعبه یی طواف ایدیوردکن وظائف دینه سی
ایفا ایتیکده اولان بر اعرابینک احرامی قضارا (جبله) نک شاهانه
اوموزلرینه ایلشمشدی . بو حرکتدن چوق حدتله نن (جبله) اعرابی به
بر دیشنی قیران بر یومروق ایندیرمشدی . مابعدینی بالذات حضرت
عمرک (سوریه) ده عساکر اسلامی نک قوماندانلقنی ایفا ایتیکده اولان
(ابو عبیده) حضرتلرینه یازدینی مکتوبدن دیکلیه لم :

« زواللی اعرابی نژده کلهرک حالی اکلاتدی . (جبله) یی
جاغیرتدم . قارشیمه کلدیکی زمان بر مسلمان قرده شنه بویله برسومعهامله یی
یچون روا کوردیکی صوردم . اعرابینک کندیسنه حقارت ایتدیکی
ومکانک قدسیقی مانع اولماسه یی بو حقارته مقابل کندیسنی درحال
اولدیره جکئی سویله دی . جواباً (جبله) به بو سوزلرینک قباحنی
قات قات آرتدیردینی و بناء علیه جریحه دار ایتدیکی آدمک عفونی
استحصال ایتزه قصاص اجرا ایده جکمی بیان ایلدم . جبله دیدی که :

• بن بر حکمدارم ، او علی العادہ برآمدرا ، کندیسنه : • ایستر
حکمدار اول ، ایستر اولما ، ہر ایکگز مسلمانسکز ، ونظر قانونده
مسواویسکز ، دیدم . جزانک فردایہ تملیقہ رجا ایتدی ومدعینک
انضام موافقتیلہ قبول ایتدم . کیجہ لین جبلیہ قاجدی . وشیمدی خریستیان
کوپک التحاق ایتیش بولونیور . [۱] فقط جناب حق سزه اوکا قارشی
واونک امثالہ قارشی نصرت احسان ایدہ جکدر .

حضرت (ابوعبیدہ) امیر المؤمنینک بومکتونی اردولرینہ او قودی کہ
خلافتک ایلک دورلندہ بو کی تبلیغسانک کثرتلہ وقوع بولدی
اکلاشلمقدرد . اردو کاہدہ ویا خود شہردہ بولونان ہر ہانکی بر شخص
حادثات عمومیہ قارشی یا بانجی عد ایدیلزدی . ہر جمعہ کوئی فرائض
دینیہ ایفا ایتدکن صوکرہ خلیفہ مسلمین جماعت مسلمینہ کوک
وقوعاتی واجرا آتی ایضاح ایلردی . والیردہ مراکز ولایتدہ بو
مثالہ امتثال ایدرلردی . خلقک بو عمومی اجتماعلرندن ہیچ بر فرد
خارج بیراقیلمازدی . دہ موقراسی ال مکمل شکلیلہ حاکمدی . خلیفہ
مسلمینک ، امیر المؤمنینک شخصہ ہیچ بر قدسیت اضافہ ایدیلہ یوردی .
خلیفہ ، تبعہ سنک دواتی ادارہ دن مسئول ایدی . ایلک خلفانک خلق
ترفیہ ایتکہ وقف حیات ایتلری ، یک زاهدانہ بر حیات کچیرمہلری
پیغمبر منک اثرینہ اقتفادن بشقہ بر شی دکلدی .

خلافای اسلام جامعلردہ وعظ ونصیحت ایدر ، نماز قیلدر ،
اولرندہ فقرای و مظلوملری قبول ایدر ، والک زوالیلری بیلہ دیکلہ لرلردی
وہیچ بر معیتہ ، ہیچ بر آلایشہ لزوم کورمکمزین سنجیلرینک قوتیلہ
خلقک قلبہ حکمران اولورلردی .

حضرت عمر (قدس) لہ اناختارلرینی تسلیم ایتک اوزرہ سورہ یہ
برگولہ ایلہ برابر کیتمشدی . حضرت ابو بکر فراش ارتحالندہ خلقنہ
بر فقتان ، بر دودہ و بر کولہ بیراقشدی . ہر جمعہ کوئی حضرت علی
بیت المالدن کندی استحقاقی ارباب فقر واحتیاجہ طاغیتیر ومحاکمہ
حرمتی ایلہ خلقہ بر نمونہ اقتدا تشکیل ایلردی . جمہورینک دوامی
مدتجہ خلفادن ہیچ بری محاکم عدالت طرفدن ہر ہانکی بر حکمی
نہ دیکشدرمش ، ندہ اوکا مخالفت ایتشدر .

سلاح قوتیلہ تشکیل ایدن یکی بر حکومتک ، خلقک حیاتی بردن
برہ تطمین ایدہ بیلہ سنک مشکل اولماسی یک طبعیدر . فقط ایلک
مسلمانلر ملل مغلوبہ نک غالبلرہ قارشی ہر درلو اعتماد و مربوطیتی
کوسترملرینی تأمین ایدہ جک بروضعیت ایشلردی . حضرت (خالد بن
الولید) کی شدید عسکرلرک شدتہ قارشی کلن حضرت (ابو عبیدہ)
کی معتدل ، نازک رؤسانک ریاستی آلتندہ کی اردولرہ مغلوبلرک بوئون
حقوق مدنیہ سنک تمامیتنی محافظہ ایتشلردر . بوتون اقوام مغلوبہ یہ
[۱] بیزانس امپراطورلندن بو شکلدہ بحث اولونوردی .

ال مکمل حریت دینیہ یی بخنن ایشلردر . بونلرک تعقیب ایتدکری
خط حرکت عصر منک بر جوق حکومت مدنیہ سی ایچون حریت
دینیہ و مدنیہ نامنہ ال نجیب نمونہ اولابیلر . اسلام فاتحلری عصری
حکومتلردن بضایرینک بایدینی کی قادینلری قیر باجلر آلتندہ اولدیرمہ مش ،
معصوم عائللہلری سیربانک معدن قویولرینہ کوندیرمہ مش ، و او قویولری
محافظہ ایدن غاردیانک وحشتہ تسلیم ایتما مشلر . عمالک مفتوحہ دہ
بولونان فاند لی مؤ . سات مدنیہ نک ایشلرینی سکتہ دار ایتہ مک کیاستنی
کو - ترمشلردر .

حضرت عمر خلقک وضعیت زراعیہ سی اصلاح ورفاہیتنی تأمین
ایچون بر جوق تدابیر اتخاذ ایتشدی . اراضی ویرکوسی قابل قبول ،
معتدل اساسات اوزرہ تثبیت ایدلش ، ایمپر طورلنک ہر طرفندہ صو
بولاری ، قاناللر کشاد اولونمشدی .

جمع قرآن

۴

ترتیب آیات توفیق پیر :

ترتیب آیاتک توفیقی اولدیغندہ ، وحیہ مستند بولدیغندہ اجماع
واردر . زرکشی برہاندہ ، ابو جعفر بن الزبیر مناسباتندہ و دہا بر
جوق علمادہ مؤلفہ ساندہ بوبادہ کی اجماعی نقل ایتکدہ لرد . ترتیب
آیاتک توفیقی اولدینی نصوص واقوال علما ایلدہ مثبتدر :

(۱) زید بن ثابتک (کنا عند النبی صلی اللہ علیہ وسلم ثلث القرآن
من الرقاق) حدیثدر ،

(۲) سورہ انفال ایلہ سورہ برائہ آردہ سندہ بسملہ شریفہ قونیلمدیغنک
سینی ابن عباسک سؤالی وحضرت عثمانک جوابی مین اولان حدیثدر کہ
بوقاریدہ ذکر ایدلشدی .

(۳) بخارینک تخریجہ کورہ ابن زبیر (والذین یتوفون منکم
و بذرون ازواج) آیت کریمہ سی دیکر بر آیتلہ منسوخ اولدینی حالہ
یچون مصحف شریفہ یازدیکنز ؟ دیہ حضرت عثماندن صور دیغندہ
خلیفہ مشارالہک (یا ابن اخی لا غیر شیأمنہ من مکانہ = برادر
زادہم ! قرآندن بر کلہ نک برینی دیکشدرمک بزم حدیثدر ؟)
جوابی .

(۴) قاضی ابو بکر باقلانی انتصارندہ دیورکہ : ترتیب آیات برامر
واجب و حکم لازمدر . جبریل وحی ایلہ حضرت پیغمبرہ کلدیکنندہ
(ضعوا آیت کذا فی موضع کذا) دیر ایدی . مصحف عثمان کہ
بین الدفتین ، طرف الہیدن منزل اولان جمیع قرآنی محتویدر . اثبات